

[ปิยนุช , นนทสรวง หน้า 81-90]

การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อ และการรู้เท่าทันสื่อของผู้ปกครองนักเรียน ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

The Study of Behaviour of Media Literacy of The Parents of Primary School

ปิยนุช ศรีสวัสดิ์เล็ก. สาขาพัฒนาการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

มหาวิทยาลัยมหิดล

นนทสรวง กลีบผึ้ง. สาขาพัฒนาการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว

มหาวิทยาลัยมหิดล

Piyanuch Srisawatlek. *National Institute for Child and Family Development, Mahidol University.*

Nonthasruang kleebung. *National Institute for Child and Family Development, Mahidol University*

Corresponding author, Email: nonthasruang.kle@mahidol.ac.th

Received: 11 February 2020 ; Revised: 08 March 2020 ; Accepted: 10 March 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ และระดับการรู้เท่าทันสื่อของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 6 กลุ่มเขตพื้นที่จำนวน 400 คน รูปแบบการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประยุกต์ข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อจากงานวิจัยของอนงค์นาฏ รัตมีเวียงชัย ประยุกต์ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจจากงานวิจัยของสุโขทัย ประเทืองสุขเลิศและประยุกต์ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการรู้เท่าทันสื่อจากงานวิจัยของปกรณ์ ประจันบาน ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) แสดงผลในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 36-45 ปี มีแนวโน้มพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสื่อดั้งเดิม ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์วิทยุ และนิตยสาร ตามลำดับ และมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ ได้แก่ ไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม เว็บไซต์ ตามลำดับ ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สื่อประเภท โทรทัศน์ เว็บไซต์ อินสตาแกรม เฟสบุ๊ก และไลน์ คือช่วงเวลา 18.00 – 21.00 น. ใช้วิทยุ หนังสือพิมพ์มากที่สุด คือช่วงเวลา 6.00 – 9.00 น. และใช้สื่อประเภท ไลน์มากที่สุดคือช่วงเวลา 12.00 – 15.00 น. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะสนใจข้อมูลประเภทข่าวสารมากกว่าข้อมูลประเภทอื่นๆ

และเผยแพร่ข้อมูลของตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยทักษะการเข้าถึงสื่ออยู่ในระดับสูง แต่ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อในเรื่อง ผลกระทบของสื่อ เนื้อหาของสื่อ อุตสาหกรรมสื่อ และการแยกแยะความแตกต่างของโลกสื่อกับโลกในชีวิตจริงนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในด้านการแยกแยะความแตกต่างของโลกสื่อกับโลกในชีวิตจริงนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.63 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการลงพื้นที่เพื่อวางแผนทั้งในเชิงอบรมให้ความรู้ ภูมิปัญญาจริงและประเมินผลเป็นระยะ ในสถานการณ์จริงตามสภาพแวดล้อม กลุ่มอาชีพและศักยภาพของผู้ปกครอง มีการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายในวัยต่างๆ รวมไปถึงบุคคลที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ โดยมีแนวทางการส่งเสริมระดับการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้บริโภคสื่อที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และศักยภาพร่วมด้วยเพื่อเป้าหมายคือการรู้เท่าทันสื่อของทุกคน

คำสำคัญ: ผู้ปกครอง , พฤติกรรมการใช้สื่อ , การรู้เท่าทันสื่อ

Abstract

The research study aimed at examining the media usage behavior, level of knowledge about media, and level of media literacy of the parents of primary school students in Bangkok. The study included 366 subjects from schools in Bangkok in 6 areas. This study was the survey research and the research instruments involved the media usage behavior inventory and questionnaire developed by Anongnat Rassameewiangchai, media knowledge and understanding inventory developed by Sookjai Pratuangsooklert, and media literacy inventory developed by Pakorn Prachanban and Anucha Konpuang. The descriptive statistics were used in data analysis presented in forms of frequency, percentage, mean, and Standard Deviation. The result showed that most subjects were aged between 36-45 years and they received information via traditional media, e.g. television, newspaper, radio, and magazine respectively. They received information from online media via mobile phone, e.g. Line, Facebook, Instagram, and website respectively. In respect with the media usage period, most subjects used the media in types of television, website, Instagram, Facebook, and Line during 1800-21.00 hrs., but they used the radio and newspaper most during 6.00-9.00 hrs., they used Line most during 12.00 – 15.00 hrs. Most subjects paid attention to news more than other types of information, and communicate their personal information via online social media. In addition, the subjects had media access skills at the high level, but their knowledge and understanding about media in respect with the impact of media, media content, media industry, and distinguishing between media and reality were at the medium level, especially the mean of distinguishing the difference between media and reality was 0.63, which was at the low level. From this study, it was suggested that the related agencies should visit the areas to plan for educating, practicing, and evaluating periodically in the real situations based on the parents' occupations and potential. The target groups should be added to cover the subjects at different ages, as well as persons with special demands. The media consumers' media literacy should be promoted, which must be appropriate for their development and potential so that everyone will have media literacy.

Key words: parents , media usage behavior , media literacy

1. บทนำ

การสื่อสารในปัจจุบันนั้นเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม แอบแฝงอยู่ทั้งสิ้น (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2560:36) และผลเสียจากการเสพสื่อข้อมูลเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้รับได้รับข้อมูลหลากหลายทางและหลากหลายรูปแบบผ่านช่องทางสื่อหลายประเภท ทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตและในลักษณะสื่อหลอมรวม (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2560:36) ในปัจจุบันได้มีสื่อหลอมรวมเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งความก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยี ส่งผลทำให้เกิดการหลั่งไหลของข้อมูลข่าวสารมากมายในสังคมหรือเรียกว่าลักษณะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น (information – saturated culture) สื่อสิ่งพิมพ์ โทรศัพท์ มีเราได้พบเห็นนั้น จะมีการพาดหัวข่าวและนำเสนอข่าวรวมทั้งโฆษณาหลากหลายลักษณะที่ผู้ส่งสารเตรียมไว้แล้วด้วยกระบวนการที่มีการวางแผนไว้อย่างแนบเนียน ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อทั้งชีวิต ทรัพย์สินไม่มากนักน้อย ผู้รับสื่อจะเกิดกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นอัตโนมัติ กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการทางด้านจิตวิทยาของมนุษย์เมื่อได้รับสื่อในจำนวนมากมาโดยที่ยังไม่ได้เตรียมตัว จะคัดแยกโดยอัตโนมัติที่จะเลือกเฉพาะสื่อที่ตนเองสนใจ และจะเสพสื่อที่คล้ายๆกันซ้ำๆ ส่งผลให้ได้รับสื่ออยู่ในกรอบเดิมๆ และเกิดความเข้าใจผิดว่าตนเองเป็นผู้ควบคุมสื่อนั้นๆ แท้ที่จริงสื่อนั้นๆต่างหากที่เป็นผู้ควบคุมเพราะสื่อเป็นผู้กำหนดขอบเขตข้อมูลเพื่อให้ผู้เสพได้รับข่าวสารในแบบที่สื่อต้องการ ตามงานวิจัยพบว่ากลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปีเป็นผู้ที่มีการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตในแต่ละวันมากที่สุด (ภัทริกา วงศ์อนันต์นันท, 2560:45) และเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดด้วย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีสื่ออินเทอร์เน็ตที่มีแนวโน้มที่จะมีบทบาทในปัจจุบันที่จะเชิญชวนให้ผู้บริโภคสนใจ และโน้มน้าวใจ ให้เกิดพฤติกรรมปฏิกิริยาคัดลอกตามทั้งทางลบและทางบวก โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นยกตัวอย่าง เช่น ภัยจากคนแปลกหน้า โดยพบว่า 1 ใน 5 ของเด็กที่เล่นห้องสนทนา เคยถูกชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อีกทั้งในปี พ.ศ. 2552 ยังพบจำนวนเว็บไซต์ลามกเป็นจำนวนกว่า 100,000 เว็บไซต์ ที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและไม่มีการปิดกั้นหรือคัดกรองผู้เข้าดูเนื้อหาแต่อย่างใด 9 ใน 10 ของเด็กอายุ 9 ถึง 16 ปีเคยดูสื่อลามกในอินเทอร์เน็ต โดยการใช้เครื่องมือค้นหาข้อมูลออนไลน์ แล้วนำไปสู่เว็บไซต์ลามกได้และพ่อแม่ผู้ปกครองก็คาดไม่ถึง นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอโฆษณาเนื้อหาเกินจริง การละเมิดลิขสิทธิ์ การโจมตีและเจาะระบบเครือข่ายด้วยไวรัสคอมพิวเตอร์อย่างแพร่หลาย เมื่อเด็กใช้สื่อโดยไม่มีผู้คอยดูแล ควบคุม และแนะนำส่งผลให้เยาวชนกลุ่มนี้ใช้เวลากับสื่อมากเกินไป และได้รับผลกระทบจากสื่อในด้านต่างๆ

อิทธิพลของสื่อส่งผลให้เด็กมีลักษณะตั้งแต่หวาดกลัว ฝันร้าย ก้าวร้าว มีอารมณ์รุนแรง ชอบกระทำรุนแรงต่อผู้อื่น ทำลายข้าวของ เจ็บช้ำหรือรู้สึกเฉยเมยต่อความรุนแรง ลดความรู้สึกอยากช่วยเหลือผู้อื่น ขาดความเห็นอกเห็นใจ พฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรง ซึมเศร้า สะเทือนใจ ปัญหาเหล่านี้จะนำไปสู่ปัญหาที่รุนแรงต่อสังคมดังปรากฏในข่าวที่เราได้เห็นประจักษ์แก่สายตาแล้วนั่นเอง (มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, 2560:online) การที่บุคคลใดจะหลุดพ้นจากการถูกสื่อครอบงำนั้น บุคคลนั้นจำเป็นต้องมีปัจจัย ทักษะหรือองค์ประกอบในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีหลากหลายแนวคิด และมีลำดับขั้นการรู้เท่าทันสื่อ สอดคล้องกับระดับพัฒนาการของแต่ละช่วงวัยของบุคคลนั้นร่วมด้วย เราจำเป็นต้องหาทางแก้ไขด้วยวิธีการที่จะได้ผลในระยะยาวอย่างแท้จริง ซึ่งถ้าเราเริ่มพิจารณาจากตัวเด็กและพัฒนาการของเด็กในช่วงการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลายจะพบว่า เด็กในวัยนี้จะอยู่ในช่วงที่พัฒนาการยังอยู่ในช่วงการเลียนแบบ และพัฒนาความคิดเชิงเหตุผลยังไม่สมบูรณ์ (นิศารัตน์ รอดบุญคง., 2559:46) จึงส่งผลให้เด็กเลียนแบบในพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่ปัจจัยที่ส่งเสริม จากบทวิเคราะห์เปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ฉบับกระทรวงวัฒนธรรม และฉบับภาคประชาชน รวมถึงทฤษฎี

การรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มพ่อแม่ เพื่อน บุคคลที่ใกล้ชิด (ยุพา สุภากุล, 2559:51) การศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กอายุ 9 – 12 ปี โดยศึกษา พฤติกรรมการใช้สื่อ ความรู้ความเข้าใจสื่อ ระดับการรู้เท่าทันสื่อ ของกลุ่มผู้ปกครองโดยผ่านการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อนำไปสู่การแก้ไข พัฒนา จุดที่บกพร่องเพื่อให้เป็นต้นแบบการเรียนรู้ที่ดีต่อเด็ก ทั้งนี้เมื่อปัญหาในระดับย่อยสามารถแก้ไขไปได้ ย่อมขยายประโยชน์ไปสู่ในระดับชุมชนที่ใหญ่ขึ้นได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อ ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ ระดับการรู้เท่าทันสื่อของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้านี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2559 คิดเป็นจำนวนประชากรทั้งหมด 206,409 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก 6 เขตพื้นที่คือ เขตการศึกษากรุงเทพมหานครกลาง กรุงเทพฯใต้ กรุงเทพฯเหนือ กรุงเทพฯตะวันออก กรุงเทพฯเหนือ และกรุงเทพฯใต้รวมทั้งสิ้น 400 คน โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (multi – stage sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนแรก รวบรวมรายชื่อโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกลุ่มเขตการศึกษา กรุงเทพฯกลาง กรุงเทพฯใต้ กรุงเทพฯเหนือ กรุงเทพฯตะวันออก และ กรุงเทพฯเหนือใต้ แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากในแต่ละกลุ่มเขตการศึกษา ทั้ง 6 กลุ่ม กลุ่มละ 1 โรงเรียน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน ขั้นตอนที่สองคำนวณสัดส่วนนักเรียนระดับชั้น ป.4 ,5 และ 6 จากทั้ง 6 โรงเรียนเพื่อให้ได้จำนวนของผู้ปกครองจำนวน 400 คน ขั้นตอนที่สามนำรายชื่อของนักเรียนชั้น ป.4 ,5 และ 6 ของโรงเรียนตัวอย่างมาสุ่มให้ได้ตามจำนวนในตารางโดยให้นักรับหนังสือและนักเรียนชายในสัดส่วนที่เท่ากันเพื่อให้ได้ผู้ปกครองนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ในกรณีโรงเรียนตัวอย่างในกลุ่มกรุงเทพฯตะวันออกที่จำนวนนักเรียนในระดับชั้น ป.4 ,5 และ 6 และกำหนดสัดส่วนของจำนวนนักเรียนทั้ง 3 ระดับชั้นให้เท่ากันทั้ง 2 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ส่วน ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมการใช้สื่อประกอบด้วยการเปิดรับสื่อ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อประกอบด้วยผลกระทบของสื่อ และระดับการรู้เท่าทันสื่อ ได้แก่ ทักษะการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์เนื้อหา การประเมินค่าสื่อ ทักษะการสร้างสรรคสื่อ และทักษะการมีส่วนร่วมจำนวน 5 ข้อ หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วทำการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และทำการลงรหัส (coding) โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายถึงลักษณะของข้อมูลตามความแตกต่างกันในลักษณะต่างๆโดยใช้ตารางแจกแจงความถี่(Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนั้นส่วนใหญ่พบว่าเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท โดยผู้ใช้สื่อโทรทัศน์ร้อยละ 75.4 หนังสือพิมพ์ร้อยละ 69.1 วิทยุร้อยละ 66.4 และนิตยสารร้อยละ 65.6 ตามลำดับ ที่ใช้สื่อผ่านช่อง

ทางดั้งเดิม และผู้ใช้สื่อออนไลน์มีร้อยละ 94.5 เฟสบุ๊กมีร้อยละ 82 อินสตาแกรมมีร้อยละ 80.2 เว็บไซต์มีร้อยละ 63.9 ตามลำดับ ที่ใช้สื่อผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือ ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้กับสื่อประเภทโทรศัพท์ อินสตาแกรม เฟสบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์ มากที่สุดคือเวลา 18.00 – 21.00 ช่วงเวลาที่ใช้สื่อหนังสือพิมพ์ และวิทยุมากที่สุด คือเวลา 06.00 – 09.00 ช่วงเวลาในการใช้สื่อ นิตยสาร มากที่สุดคือเวลา 12.00- 15.00 ระยะเวลาในการใช้โทรศัพท์คือ 1 – 3 ชั่วโมง ระยะเวลาในการใช้อินสตาแกรม หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ เว็บไซต์ ไลน์ และเฟสบุ๊ก คือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง สัดส่วนประเภทข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจมากที่สุด คือ ข่าวร้อยละ 88.3 รองลงมาคือ ข้อมูลความรู้ร้อยละ 53 ข้อมูลประเภทบันเทิงร้อยละ 51.6 ข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานร้อยละ 33.1 ข้อมูลประเภทสุขภาพความงามร้อยละ 30.9 ข้อมูลทางด้านกีฬาร้อยละ 24.6 และประเภทข้อมูลที่น่าสนใจน้อยที่สุดคือ ข้อมูลการท่องเที่ยวร้อยละ 24.5 ลักษณะการใช้งานของกลุ่มตัวอย่างจะมีเฟสบุ๊กเป็นของตนเองอยู่ในสัดส่วนที่มากที่สุดคือร้อยละ 94.5 รองลงมาคือ เคยเผยแพร่ภาพของตนเองเพื่อน และครอบครัวผ่านทางสื่อออนไลน์ร้อยละ 80.3 เคยเผยแพร่ข้อความที่แชร์ต่อจากผู้อื่นผ่านทางสื่อออนไลน์ร้อยละ 80.1 เคยเผยแพร่วิดีโอของตนเอง เพื่อน ครอบครัวผ่านทางสื่อออนไลน์ร้อยละ 50.3 เคยเผยแพร่บทความถ่ายทอดความรู้ของตนเองผ่านทางสื่อออนไลน์คิดเป็นร้อยละ 42.3 มีอินสตาแกรมของตนเองร้อยละ 41.8 มีช่องยูทูบของตนเองร้อยละ 30.9 มีเว็บไซต์ของตนเองร้อยละ 22.1 กลุ่มตัวอย่างที่เคยอบรม หรือสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนร้อยละ 16.7 และสัดส่วนลักษณะการใช้งานที่น้อยที่สุด คือ มีบล็อกของตนเองร้อยละ 16.1 ส่วนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อพบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การใช้สื่อออนไลน์มากจนเกิดผลเสียต่องานและการเรียน การส่งข้อความผ่านสื่อออนไลน์หรือรายการโทรทัศน์ที่ตนเองชอบมากเกินไปจนเป็นภาระ การมีพฤติกรรมการใช้สินค้ายี่ห้อต่างๆ การต้องการมีบ้านหลังใหญ่หรือรถยนต์คันหรูตามนางเอกหรือพระเอกในละครนั้นเป็นเพราะได้รับผลกระทบจากสื่อที่ค่าเฉลี่ย 1.10 เกี่ยวกับเนื้อหาสื่อพบว่า กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าบุคคลบางกลุ่มจะให้ความสนใจในข่าวที่สื่อเน้นให้เด่น มากกว่าข่าวปัญหาบ้านเมืองที่สำคัญ เชื่อว่าบุคลิกของผู้ประกาศข่าวหรือพิธีกรสามารถชักจูงทัศนคติของคนได้ เชื่อว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีกลยุทธ์และเทคนิคในการนำเสนอที่หลากหลายทั้ง สี ภาพเคลื่อนไหวต่างๆ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหา นั้น อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 1.11 เกี่ยวกับอุตสาหกรรมสื่อ กลุ่มตัวอย่างทราบว่า หนังสือพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ออนไลน์มีการนำเสนอข่าวตามความต้องการทางธุรกิจ รายการต่างๆ ที่ให้คนทางบ้านเข้าพูดคุยหรือขอเพลงเป็นไปเพื่อจุดประสงค์ต้องการข้อมูลทางธุรกิจ อยู่ที่ค่าเฉลี่ย 1.26 ซึ่งทั้งหมดถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่การแยกแยะระหว่างสิ่งที่สื่อนำเสนอกับความเป็นจริงค่าเฉลี่ย 0.63 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำ ส่วนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มตัวอย่างนั้น มีทักษะการเข้าถึงสื่อค่าเฉลี่ย 3.63 ซึ่งอยู่ในระดับสูง แต่ทักษะการวิเคราะห์เนื้อหาสื่อค่าเฉลี่ย 3.38 ทักษะการประเมินค่าสื่อค่าเฉลี่ย 3.46 ทักษะการสร้างสรรค์ค่าเฉลี่ย 2.96 ทักษะการมีส่วนร่วมค่าเฉลี่ย 3.17 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง

5. อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางช่องทางการใช้สื่อโทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และนิตยสาร ในช่องทางดั้งเดิมและรองลงมาคือการใช้โทรศัพท์มือถือ ส่วนสื่อออนไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม เว็บไซต์ กลุ่มตัวอย่างจะใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งสอดคล้องกับปัจจุบันที่เป็นยุคหลอมรวมเทคโนโลยี รวมทั้งความสะดวกทางด้าน

การพกพา การเสียค่าบริการที่มีทั้งในลักษณะฟรี และโปรโมชั่นต่างๆที่ตัวแทนจำหน่ายโทรศัพท์มือถือได้สร้าง ขึ้น ผสมกับการตอบโต้เทคโนโลยีในความต้องการขั้นพื้นฐานด้านต่างๆที่มาในรูปแบบของการโปรโมชั่นเอง การ ทำธุรกิจ การสื่อสารที่กว้างขวางซับซ้อนน่าจะเป็นเหตุที่ส่งผลให้คนในยุคปัจจุบันหันมาใช้ช่องทางการสื่อสาร ทางโทรศัพท์เพิ่มมากขึ้น(สวาทิรี ชีวะสาธน์,2554:)

จากข้อมูลการช่วงเวลาในการใช้สื่อ พบว่า ช่วงเวลา 18.00 – 21.00 น. จะมีผู้ใช้โทรศัพท์ อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์มากที่สุด ช่วงเวลา 6.00 – 9.00 น. มีผู้ใช้หนังสือพิมพ์ และวิทยุ มากที่สุด ยกเว้นใน การใช้ไลน์จะอยู่ในช่วงเวลา 12.00 – 15.00 น. โดยจะเห็นได้ว่าช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อมากที่สุดนั้น ไม่อยู่ในเวลาทำงานราชการ หรือของบริษัทเอกชนทั่วไป แต่พบการใช้สื่อทางไลน์ในช่วงเวลาทำงานเพิ่ม ขึ้นในช่วงเวลาหลังเที่ยงวัน ซึ่งแนวโน้มการใช้โทรศัพท์มือถือในการเล่นไลน์ในเวลางานน่าจะเกิดจากความ สะดวกของการใช้โทรศัพท์มือถือและคุณสมบัติของโทรศัพท์มือถือในปัจจุบัน(สุนทร พรหมวงศา ,2553:)

เมื่อพิจารณาระยะเวลาในการใช้สื่อ พบว่าสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เว็บไซต์ อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก และไลน์ มีระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุด คือ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง การใช้สื่อโทรทัศน์มากที่สุดที่ ระยะเวลา 1-3 ชั่วโมง และไม่พบการเล่นตลอดเวลาในสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ส่วนเว็บไซต์ อิน สตาแกรม เฟซบุ๊ก และไลน์มีกลุ่มที่ใช้ตลอดเวลาด้วยแต่เป็นส่วนน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่กลุ่ม ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและ สะดวก น่าจะเป็นการใช้ช่องทางที่สามารถหลอมรวมหลายสื่อ และสะดวกต่อการเข้าถึงในการใช้งาน(สุภารัตน์ แก้วสุทธิ ,2553:25) กลุ่มตัวอย่างส่วนมากให้ความสนใจ ประเภท ข่าวมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อมูลความรู้ บันเทิง การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน สุขภาพความงาม กีฬา และลำดับสุดท้ายคือ การท่องเที่ยว จากแนวโน้มการบริโภคประเภทข้อมูลข่าวมากที่สุดนั้นน่าจะส่ง ผลให้เกิดความเสี่ยงที่ว่า ประเภทข้อมูลข่าวสารคือสื่อที่มีจุดประสงค์เพื่อแจ้งให้ทราบ และรายงานสภาพ แวดล้อม โดยเนื้อหาของข่าวได้ผ่านการกลั่นกรอง คัดเลือกโดยผ่านกระบวนการข่าว มีการจัดกรอบแนวโน้ม การนำเสนอเพื่อขึ้นาคำความคิดของผู้บริโภคจากแนวคิดของหน่วยงานสนับสนุนและดูแลความเรียบร้อย โดย อาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคที่มีความรู้เท่าทันสื่อไม่เพียงพอจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการสื่อสาร ตนเอง ส่งต่อ และเผยแพร่ภาพของตนเอง เพื่อน ครอบครัวผ่านสื่อออนไลน์ผ่านทางเฟซบุ๊กมากที่สุด แต่มี จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เคยอบรม หรือสำเร็จการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน ในระดับ ที่ต่ำ ในส่วนนี้ทำให้เกิดความเสี่ยงในการรู้ไม่เท่าทันสื่อ และอาจก่อให้เกิดผลเสียได้

ผลการศึกษาผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างทราบ ว่าการรวมให้คะแนนในรายการเรียลลิตีโชว์มากเกินไปจนความจำเป็น การใช้จ่ายซื้อของฟุ่มเฟือยหรูหราต่างๆ ตามโฆษณา หรือตัวละครในละครนั้นเป็นผลกระทบที่เกิดจากสื่อในระดับปานกลาง น่าจะแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างยังมีความเชื่อว่าพฤติกรรมนั้นเกิดจากความชอบ ความคิด ความเชื่อของตนเองเป็นสำคัญ สื่อ เป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของพฤติกรรม โดยแท้ที่จริงแล้วพฤติกรรมที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เกิดจากผลกระทบ จากสื่อทั้งสิ้น

ผลการศึกษาผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างคิดว่าการที่บุคคลบางกลุ่ม ละเลยข่าวปัญหาบ้านเมืองที่มีความสำคัญเพราะเชื่อว่าสิ่งที่หนังสือพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ออนไลน์ นำมา เสนอนั้นเป็นข่าวที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ และ เชื่อว่าเนื้อหาการโฆษณาสินค้าทำให้รู้คุณสมบัติ ที่แท้จริงของสินค้านั้น อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจ ในกลวิธี เทคนิคในการนำเสนอสื่อ และผลประโยชน์เบื้องหลังการนำเสนอสื่อไม่ชัดเจน

ผลการศึกษาผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบถึงเป้าหมายของการส่งข้อความผ่านทางโทรศัพท์ในรายการโทรทัศน์นั้น คือทางรายการต้องการได้เงินจากค่าส่งข้อความ และเป็นการแสดงถึงจำนวนผู้ชมในรายการ และทราบว่าหนังสือพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ออนไลน์มีการนำเสนอข่าวโดยเสนอตามความต้องการทางธุรกิจที่หวังยอดการขายและการโฆษณาสินค้า และทราบว่าคนที่ผู้ดำเนินรายการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรเข้าไปพูดคุยในรายการ หรือขอเพลงมีจุดประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลทางธุรกิจให้กับเจ้าของสินค้าโฆษณา เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้สินค้าจากโฆษณาในรายการนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน อยู่ในระดับสูง แต่กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่ารายการเรียลลิตีโชว์เป็นรายการที่ได้ชมและติดตามชีวิตประจำวันของผู้อื่นอย่างใกล้ชิดจริง และผู้ชมมีส่วนช่วยให้ผู้แข่งขันในรายการได้อยู่ต่อนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างยังขาดความรู้เกี่ยวกับธุรกิจการจัดทำรายการในปัจจุบันจึงเกิดความไม่แน่ใจในวัตถุประสงค์ และวิธีการจัดรายการประเภทนี้

ผลการศึกษาผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกแห่งความจริง พบว่าอยู่ในระดับต่ำ จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างยังมีความเชื่อในสิ่งที่สื่อต่างนำเสนออยู่ในระดับที่มาก จึงเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ผลเสียจากการแยกแยะและเปรียบเทียบไม่ได้จะเกิดการหลงผิด เชื่อและแสดงพฤติกรรมไปตามสื่อที่เสพ เกิดค่านิยมที่หลงผิด ดังตามทฤษฎีของ Potter (W.James Potter, 2013:) ได้กล่าวไว้ ประสพการณ์จากโลกแห่งความจริง จะช่วยให้ผู้รับสารเกิดความรู้ที่ตรงกับความจริงที่ถูกต้องมากขึ้น ดังนั้น ถ้าผลการแยกแยะโลกความจริงไม่ดีนั้นจะมีแนวโน้มจะทำให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง และส่งผลกระทบต่อไปผู้อื่น นุตรหลานในปกครองต่อไป (ยุพา, 2559:online)

ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในส่วนทักษะเข้าถึงสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกใช้สื่อ พัฒนาวิธีการใหม่ๆ เพื่อการสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สามารถรับรู้ทำความเข้าใจเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสาร และรายละเอียดจากสื่อประเภทต่างๆ ได้ สามารถแสวงหาข้อมูลข่าวสารได้จากสื่อหลายประเภท สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล และเลือกประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ตามความต้องการของตนเองจากสื่อต่างๆ อย่างหลากหลายช่องทางได้ในระดับสูง ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับเทคโนโลยีหลอมรวมในปัจจุบันที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและครอบคลุมสื่อหลายประเภท จึงส่งผลให้ทักษะการเข้าถึงสื่อของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในส่วนทักษะการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือข้อเท็จจริง อะไรคือข้อเสนอกเกินจริงและชวนเชื่อ สามารถบอก หรือ อธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หลัก และวัตถุประสงค์แฝงของสื่อในรูปแบบต่างๆ ได้ ตระหนักถึงผลกระทบของสื่อที่มีต่อตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากผลส่วนนี้จะส่งผลถึงการประเมินค่าสื่อต่อไป และจะทำให้ผู้บริโภคสื่อมีโอกาสที่จะถูกสื่อชักจูงหรือนำตามตามสื่อที่ต้องการได้ และจะเกิดผลเสียถ้าข้อมูลจากสื่อไม่เป็นความจริงหรือเป็นไปในทิศทางที่หลอกลวง เมื่อกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองที่มีแนวโน้มที่จะแยกแยะข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ไม่ชัดเจน ย่อมมีแนวโน้มจะส่งผลต่อเด็กในปกครองเช่นกัน(ยุพา, 2559:online)

ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในส่วนทักษะการประเมินค่าสื่อ พบว่า เมื่อกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อข้อมูลข่าวสาร สามารถระบุค่านิยมหรือแนวคิดที่ถ่ายทอดผ่านข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ ได้ โดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม ในการตัดสินคุณค่าของข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ได้โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางนั้น เป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นห่วงถึงการจะส่งต่อแนวทางในการประเมินค่าสื่อที่ถูกต้องให้กับเด็กในปกครองต่อไป

ผลการศึกษารู้อู่เท่าทันสื่อในส่วนทักษะการสร้างสรรค์ พบว่า ความสามารถในการออกแบบและจัดทำสื่อในลักษณะต่างๆ เพื่อนำเสนอข้อมูล องค์ความรู้ และความคิดเห็นของตน การออกแบบและจัดทำข้อมูลข่าวสารบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และจริยธรรมของตนเอง การแก้ไข และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จากสื่อประเภทต่างๆ การแสดงความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างสร้างสรรค์เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดเห็น ข้อเท็จจริง การโน้มน้าวใจ การโฆษณาชวนเชื่อ และข้อเสนอเกินจริงที่นำเสนอผ่านสื่อได้ ในค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ในส่วนนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่ได้รับหรือเคยศึกษาในแขนงที่เกี่ยวข้องกับสื่อมีค่าเฉลี่ยระดับน้อย อาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการสร้างสรรค์ หรือมีส่วนร่วมในเชิงลึกได้ไม่มากเท่าที่ควร

ผลการศึกษารู้อู่เท่าทันสื่อในส่วนทักษะการมีส่วนร่วม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่เผยแพร่ในลักษณะต่างๆ ให้เกิดความถูกต้องและเป็นประโยชน์ มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างสื่อ หรือใช้ประโยชน์จากสื่อของผู้อื่นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในการวิพากษ์ และแสดงความคิดเห็นต่อสื่อต่างๆ อย่างเปิดเผยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและจริยธรรม เคารพในสิทธิ เสรีภาพ ในการนำเสนอความคิดเห็นของผู้อื่นผ่านสื่อชนิดต่างๆ มีการเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวิพากษ์ แสดงความคิดเห็น ทำงานร่วมกัน และใช้ประโยชน์จากสื่อของตนได้อย่างเหมาะสมนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง จากผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนัก มีความรอบคอบ ระมัดระวัง และเปิดกว้างในการมีส่วนร่วมยังไม่เพียงพอ จากลักษณะดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลเสีย ในเรื่องการแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เกิดการกลั่นแกล้งทำร้ายในโลกออนไลน์ และเกิดการปิดกั้นกันทางออนไลน์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันจะเกิดผลเสียทั้งตนเอง และผู้อื่นได้

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากยังคงดูโทรทัศน์อยู่ในระดับมาก จึงควรจัดการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และมีคุณภาพที่แท้จริงผ่านช่องทางดังกล่าว

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาส่วนมากในช่วงเช้าและหลังเลิกงาน จึงเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการที่จะจัดผังรายการ หรือจัดทำข้อมูลที่มีคุณภาพผ่านช่วงเวลาดังกล่าว

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อเนื้อหาของสื่อ อุดสาหกรรมสื่อ และการแยกแยะความแตกต่างของโลกสื่อกับโลกในชีวิตจริงนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะส่วนการแยกแยะความแตกต่างของโลกสื่อกับโลกในชีวิตจริงนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ แต่ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงเพราะผู้ปกครองมีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อการบริโภคสื่อการรู้เท่าทันสื่อ ความรู้ความเข้าใจในสื่อของเด็ก ดังนั้นเราควรมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างจริงจังในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ให้กับผู้ปกครอง ควบคู่ไปกับเด็ก อีกทั้งความเข้มงวดในการป้องกันปราบปรามสื่อที่ไม่มีคุณภาพ สื่อที่ไม่มีจริยบรรณต่างๆ อย่างเข้มงวด

งานวิจัยนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างคือผู้ปกครองโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เสนอแนะให้ทางงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพิ่มในกลุ่มผู้ปกครองในระดับชั้นอื่นๆ และ โรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เช่น สังกัด สพฐ. เอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- นิสารัตน์ รอดบุญคง. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร [Nisarot Rodbunkhong. (2016). Effects of Social Studies Learning Organization Using DACIR Instructional Process on Media Literacy of Sixth Grade Students. Thesis of the Master of Education, Curriculum and Teaching Methods Department. Faculty of Education, Silpakorn University.]
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2560). **เบญจทัศน์การรู้เท่าทันสื่อ**. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.
[Pornthip Yenjabok. (2006). Five Visions of Media Literacy. Bangkok: Offset Creation.]
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นันท์. (2560). **พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน**. พยาบาลทหารบก.
[Patrika Wong-anunnon. (2017). Behavior of Internet Usage by Children and Youth. Thai Army Nurses.]
- ยุพา สุภากุล. (2559). **การสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
[Yupa Supakul. (2017). Mass Communications. Bangkok: Odeon Store.]
- สาวิตรี ชีวะสารณ์, ชาญ เดช อัศวร วิมลพรรณ อาภาเวท. (2554). **พฤติกรรมการสื่อสารในเฟสบุ๊ก ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. [Savitri Chivasat, Chardej Assavanorn. Vimonpan Apavet. (2011). Behavior of Communications in Facebook by Students of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. Faculty of Mass Media Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.]
- สุขใจ ประเทืองสุขเลิศ. (2549). **การรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อในยุคโลกาภิวัตน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Sookjai Pratheungsooklert. (2006). Perception of Thai People on Importance of Media Literacy in the Globalization Era. Thesis of the Master Degree in Journalism, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University.]
- สุนทร พรหมวงศา. (2553). **พฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. [Soonthorn Promwongsa. (2010). Behavior of Internet Use and Literacy according to Perception of Senior High-school Students. Thesis of the Master Degree in Communication Technology. Udon Thani Rajabhat University.]

สุภารัตน์ แก้วสุทธิ.(2553). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การรู้เท่าทันสื่อ และพฤติกรรมการป้องกันตัวเอง จากการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทางอินเทอร์เน็ต.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

[Suparat Kaewsut. (2010). Internet usage behavior Media literacy And self-defense behavior From privacy violations on the internet. Master Thesis. Development Communication Program Department of Public Relations Faculty of Communication Arts. Chulalongkorn University.]

อนงค์นาฏ รัศมีเวียงชัย. (2553). การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนชุมชนประชาธิปไตยวิทยาการ. โครงการวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Anongnat

Rassameewiangchai. (2010). Advertising Media Literacy of High-school Students in Prachathipat Vittayakarn Community Schoo. Research Project of Thammasat University.]

อนุชา กอนพวง ปกรณ์ ประจัญบาน. (2558). การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. โครงการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร.

[Anucha Konpuang, Pakorn Prachanban. (2015). Research and Development of Skill Inventories in the 21th Century in respect with Media Literacy of High-school Students. Research Project of the Faculty of Education, Naresuan University.]

Potter, W. James. (2013). Medialiteracy. Thousand Oaks, CA: Sage.